

เนื้อเรื่อง

1. รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านกับขบวนการจัดการป่าชุมชนป่าโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาถึงการจัดการป่าชุมชนป่าโคกใหญ่ของประชาชน ตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และการใช้ภูมิปัญญาในการจัดการป่าชุมชน โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบป่าชุมชนโคกใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน 5 ตำบล ในอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีจำนวน 1,414 ครัวเรือน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน (Yamane Taro, 1973 : อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2546) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,414 ครัวเรือน เพื่อเป็นตัวแทนประชากร ตามสูตร ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

กำหนดให้

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (ในทางสังคมศาสตร์นิยม

กำหนดให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05)

แทนค่า

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{1,414}{1 + \frac{1,414 \cdot (0.05)^2}{4}} \\
 &= \frac{1,414}{1 + (1,414 \times 0.0025)} \\
 &= \frac{1,414}{4.54} = 311
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 ตัวอย่าง

1.1.3 การหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้มีการกระจายกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจึงได้หาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านมากน้อยตามสัดส่วนร้อยละของจำนวน ประชากร ๓๕ตำบล 14 หมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนพื้นที่โดยรอบป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
7	บ้านดอนเจริญ	ตำบลดงใหญ่	80	18
12	บ้านดอนหัน	ตำบลดงใหญ่	96	21
2	บ้านตำแย	ตำบลแคน	226	50
3	บ้านแว้งชัย	ตำบลแคน	128	29
4	บ้านหนองโจด	ตำบลแคน	47	11
5	บ้านโคกกลาง	ตำบลแคน	73	17
6	บ้านเขวาสี	ตำบลแคน	117	26
16	บ้านโคกสะอาด	ตำบลแคน	50	11
9	บ้านหนองมะแซว	ตำบลบ้านหวาย	139	31
10	บ้านหนองไฉ้	ตำบลบ้านหวาย	47	11
15	บ้านโสกยาง	ตำบลหนองแสง	141	31
16	บ้านหนองเติน	ตำบลหนองแสง	97	21
6	บ้านโคกแปะ	ตำบลโคกสีทองหลาง	97	21
7	บ้านบุรพาพัฒนา	ตำบลโคกสีทองหลาง	76	17
รวม			1,414	315

1.2 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย 6 ข้อคำถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิสำเนาเดิม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมชนป่า โลกใหญ่

ส่วนที่ 3 ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการประชุมชนโลกใหญ่

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

1.3 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา และได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. สร้างเครื่องมือ ตามเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 40 ชุด กับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาทำการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่ามาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ค่าสถิติ t -test และเลือกเอาข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.7 ขึ้นไป มาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

4. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราต (Cronbach, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ได้ ในการนำไปใช้ครั้งนี้แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.73 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาตรวจสอบก่อนพิมพ์ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถาม จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา แล้วนำมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละ ข้อแต่ละคนลงในแบบรหัส (Coding form) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐาน ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แนวคิดและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

2) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการ คำนวณ

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้ คือ

1.6.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม คือ

1) การวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบ สอบถามใช้สถิติ t -test

2) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

1.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับข้อมูลทั่วไป ใช้วิธีทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านกับขบวนการจัดการป่าชุมชนป่าโคกใหญ่ อำเภอ วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง มีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 2 ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่รอบป่าโคกใหญ่ ทั้ง 5ตำบล
14 หมู่บ้าน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลทั่วไป	n=315	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
1.1 ชาย	149	47.30
1.2 หญิง	166	52.70
รวม	315	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
2.2 20 - 40 ปี	77	24.40
2.3 41 - 60 ปี	170	54.00
2.4 61 - 80 ปี	68	21.60
2.5 สูงกว่า 80 ปี	0	0.00
รวม	315	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	31	9.80
3.2 สมรส	251	79.70
3.3 หย่าร้าง	17	5.40
3.4 หม้าย	16	5.10
3.5 อื่นๆ	0	0.00
รวม	315	100.00
4. ศาสนา		
4.1 พุทธ	315	100.00
4.2 คริสต์	0	0.00
4.3 อิสลาม	0	0.00
รวม	315	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	n=315	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
5. การศึกษา		
5.1 ไม่ได้ศึกษา	4	1.40
5.2 ประถมศึกษาตอนต้น	134	42.40
5.3 ประถมศึกษาตอนปลาย	89	28.30
5.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	30	9.50
5.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย	54	17.10
5.6 อาชีวศึกษา ปวช. ปวส.	2	0.60
5.7ปริญญาตรี	2	0.60
5.8 สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
5.9 อื่นๆ	0	0.00
รวม	315	100.00
6. อาชีพหลัก		
6.1 เกษตรกรรม	298	94.60
6.2 ค้าขาย	2	0.60
6.3 รับราชการ	3	1.00
6.4 ธุรกิจส่วนตัว	3	1.00
6.5 รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
6.6 รับจ้าง	9	2.90
6.7 อื่นๆ	0	0.00
รวม	315	100.00
7. รายได้		
7.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	249	79.00
7.2 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	54	17.20
7.3 10,001 - 15,000 บาท/เดือน	6	1.90
7.4 สูงกว่า 15,000 บาท/เดือน	6	1.90
รวม	315	100.00

จากตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.70) มีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 54.00) มี

สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 79.70) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100.00) มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 42.50) มีอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร (ร้อยละ 94.60) มีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อ เดือน (ร้อยละ 79.00)

2.2. การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนป่าโคกใหญ่

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่รอบป่าโคกใหญ่ ทั้ง 5 ตำบล 14 หมู่บ้าน

ข้อมูลทั่วไป	การมีส่วนร่วม	n=315	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการกำหนดแผน กิจกรรม เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่หรือไม่	เคย	228	72.40
	ไม่เคย	87	27.60
2. ท่านเคยใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโคกใหญ่ หรือไม่	เคย	309	98.10
	ไม่เคย	6	1.90
3.ท่านใช้ประโยชน์ด้านใด			
3.1 เป็นแหล่งอาหาร	เคย	306	97.10
	ไม่เคย	9	2.90
3.2 เป็นแหล่งรายได้	เคย	253	80.30
	ไม่เคย	62	19.70
3.3 เป็นไม้ฟืน	เคย	284	90.20
	ไม่เคย	31	9.80
3.4 ใช้น้ำก่อสร้างบ้านเรือน	เคย	10	1.90
	ไม่เคย	305	98.10
3.5 เป็นสถานที่พักผ่อน	เคย	39	12.40
	ไม่เคย	276	87.60
3.6 ใช้เป็นสมุนไพร ยารักษาโรค	เคย	93	29.50
	ไม่เคย	222	70.50
3.7 ใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์	เคย	232	73.70
	ไม่เคย	83	26.30

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	การมีส่วนร่วม	n=315		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
4. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ป่าชุมชน หรือไม่	เคย	261	82.90	
	ไม่เคย	54	17.10	
5. ท่านเคยเข้าร่วมพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ป่าชุมชน หรือไม่	เคย	237	75.20	
	ไม่เคย	78	24.80	
6. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนหรือไม่	เคย	188	59.70	
	ไม่เคย	127	40.30	
7. ท่านเคยร่วมพิจารณากำหนดโทษผู้กระทำความผิดกฎระเบียบ หรือลงมติบังคับใช้กฎระเบียบในการบุกรุกป่าชุมชนหรือไม่	เคย	135	42.90	
	ไม่เคย	180	57.10	
8. ท่านเคยร่วมในการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าชุมชนกับหน่วยงานราชการ	เคย	178	56.50	
	ไม่เคย	137	43.50	
9. ท่านเคยร่วมกิจกรรมการป้องกันไฟป่าหรือไม่	เคย	224	70.10	
	ไม่เคย	91	28.90	
10. ท่านเคยได้รับข่าวสาร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	เคย	301	95.60	
	ไม่เคย	14	4.40	
11.จำนวนครั้งในการรับข่าวสาร ในรอบ 1 ปี				
11.1	1 ครั้ง	เคย	44	14.00
11.2	2 ครั้ง	เคย	24	7.50
11.3	3 ครั้ง	เคย	21	6.70
11.4	มากกว่า 3 ครั้ง	เคย	226	71.80

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	การมีส่วนร่วม	n=315	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
12. แหล่งที่รับข่าวสาร			
12.1 เสี่ยงตามสาย	เคย	189	60.00
	ไม่เคย	126	40.00
12.2 หนังสือพิมพ์	เคย	134	42.50
	ไม่เคย	181	57.50
12.3 โทรทัศน์	เคย	141	44.80
	ไม่เคย	174	55.20
12.4 วิทยุ	เคย	168	53.30
	ไม่เคย	147	46.70
12.5 กำหนด - ผู้ใหญ่บ้าน	เคย	282	89.50
	ไม่เคย	33	10.50
12.6 โครงการส่งเสริมอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	เคย	158	50.20
	ไม่เคย	157	49.80

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกิจกรรม เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่หรือไม่ (ร้อยละ 72.40) เคยใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโคกใหญ่ (ร้อยละ 98.10) โดยมีการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ดังนี้ เคยใช้เป็นแหล่งอาหาร (ร้อยละ 97.10) เคยใช้เป็นแหล่งรายได้ (ร้อยละ 80.30) เคยใช้เป็นไม้ฟืน (ร้อยละ 90.20) ใช้ไม้ก่อสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่ไม่เคย (ร้อยละ 98.10) ส่วนไม่เคยใช้เป็นสถานที่พักผ่อน (ร้อยละ 87.60) ส่วนใหญ่ไม่เคย ใช้เป็นสมุนไพร ยารักษาโรคส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.50) เคยใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 73.70) เคยเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ ฟืนฟู่ ป่าชุมชน (ร้อยละ 82.90) เคยเข้าร่วมพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟืนฟู่ ป่าชุมชน (ร้อยละ 75.20) เคยมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนหรือไม่ (ร้อยละ 59.70) ส่วนใหญ่ไม่เคยร่วมพิจารณากำหนดโทษผู้กระทำผิดกฎระเบียบ หรือลงมติบังคับใช้กฎระเบียบในการบุกรุกป่าชุมชน (ร้อยละ 57.10) ส่วนใหญ่เคยร่วมในการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าชุมชนกับหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 56.50) เคยร่วมกิจกรรมการป้องกันไฟป่า (ร้อยละ 71.10) เคยได้รับข่าวสาร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน (ร้อยละ 95.60) โดยมีจำนวนครั้งการรับข่าวสาร ในรอบ 1 ปี คือ จำนวน 1 ครั้ง (ร้อยละ 14.00) จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 7.60) จำนวน 3 ครั้ง (ร้อยละ 6.70) และจำนวนมากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 71.80)

จากแหล่งที่รับสาร ได้แก่ เคยได้รับจากเสียงตามสาย (ร้อยละ 60.00) ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับจากหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 57.50) ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับจากโทรทัศน์ (ร้อยละ 55.20) เคยได้รับจากวิทยุ (ร้อยละ 53.30) เคยได้รับจากกำนัน = ผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 89.50) และเคยได้รับจากโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (ร้อยละ 50.20)

2.3 ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่

จากการศึกษาโดยแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ชาวบ้านใช้ในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 58.20 เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยกิจกรรมที่เข้าร่วมและมีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ

1. การบวชป่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านใช้เป็นวิธีการอนุรักษ์ต้นไม้ในป่าชุมชนโคกใหญ่โดยจะทำพิธีในช่วงเข้าพรรษา ซึ่งคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่จะประกาศให้ชาวบ้านที่อยู่โดยรอบป่าชุมชนโคกใหญ่ และแจ้งหน่วยงานราชการ เช่น อบต.กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น โดยคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่ นิมนต์พระสงฆ์หลังจากฉันภัตตาหารเพล และเตรียมผ้าเหลืองที่ใช้ในการบวชป่า คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่นิมนต์พระสงฆ์ 9 รูป สวดมงคลคาถาเพื่อเป็นสิริมงคลกับต้นไม้หลังจากนั้น ขะจ้ำ ซึ่งเป็นผู้นำในการทำพิธีจะเป็นผู้นำ แล้วคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่แจกผ้าเหลืองที่เตรียมไว้ ให้กับชาวบ้านเพื่อนำไปช่วยกันผูกให้กับต้นไม้ เรียกว่า บวชต้นไม้ โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำในการบวชก่อนและมีการประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้กับต้นไม้ หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะช่วยกันบวชป่า (พรพศ แสนชัย, 2546)

2. การทอดผ้าป่าต้นไม้ เป็นการที่นำต้นไม้มาใช้แทนการทอดผ้าป่าทั่วไป โดยการทอดผ้าป่าต้นไม้ในป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยจะประกอบด้วย พระสงฆ์ ชาวบ้าน และคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่ ร่วมกันจัดขึ้นโดยจะพากันมาร่วมงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะปลูกจิตสำนึกของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ ซึ่งจะมีการจัดเตรียมพันธุ์ไม้ เตรียมต้นไม้ป่าโดยนำกิ่งมะขาม และนำเครื่องใช้ที่จำเป็นของพระสงฆ์มาแขวน พระสงฆ์ 9 รูป สวดให้ศรลให้พร หลังจากเสร็จพิธีนำต้นไม้ที่ได้จากการทอดผ้าป่ามาปลูกในบริเวณที่จัดเตรียมไว้ในพื้นที่ป่าชุมชนโคกใหญ่

3. การสืบชะตาป่า มีการสร้างประรำพิธีขึ้น มีการเตรียม 9 ชั้น ทำจากไม้ไผ่ตั้ง 3 ขาขึ้น ในธงประกอบด้วยเครื่องบูชา ได้แก่ เมี่ยง หมาก มะพร้าว กล้วย พลู บุหรี่ ข้าวตอก

ข้าวเปลือก ดอกไม้ รูปเทียน แล้วนำสายสิญจน์ผูกไว้กับธงแต่ละตัว และโยงไปตามต้นไม้ จากนั้นจะเริ่มพิธีกรรม โดยจะมี ขะจ้ำ เป็นผู้กล่าวคำสังเวทโดยอัญเชิญเทวดามารับเครื่องสังเวทนำธงไว้ตามมุม 4 มุม ของบริเวณ ประกอบด้วยพิธีและโยงด้ายสายสิญจน์จากธงมายัง พระสงฆ์เพื่อบูชาพระแม่ธรณี เจ้าป่าเจ้าเขา พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์ แล้วขะจ้ำก็จะถวายเครื่องเช่นให้กับเจ้าป่าเจ้าเขา และกล่าวคำประชุมเทวดา “มีเจ้าป่าเจ้าแม่นางธรณีที่อยู่ในที่นี้ให้มาชุมนุมร่วมกันเป็นสักขีพยานในพิธีครั้งนี้ ถ้ามีใครมารบกวนหรือตัดไม้ในป่าบริเวณนี้ ขอให้เทวดาเจ้าป่าเจ้าเขา แม่นางธรณีที่ดูแลปกป้องรักษาอยู่ทำให้คนเหล่านั้นมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา” แล้วทำพิธีไหว้พระรับศีลอาราธนาพระปริตร พระสงฆ์ 9 รูป เจริญพุทธมนต์ให้ศีลให้พรชาวบ้านให้มีความสุขและขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกไป หลังจากเสร็จพิธีพระสงฆ์ได้ประพรมน้ำมนต์ให้ผู้ที่มาร่วมงานเพื่อเป็นสิริมงคล (บุญเรือง ยางเครือ. 2555: สัมภาษณ์)

2. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเก็บเห็ดจากป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 90.20 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเข้าไปเก็บเห็ดจากป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ชาวบ้านใช้ในการเข้าไปเก็บเห็ด ดังนี้

1. การที่เข้าไปเก็บเห็ดจะเก็บเฉพาะเห็ดหนุ่ม เห็ดที่อ่อนเกินไป และแก่เกินไป (เห็ดเฒ่า) จะไม่เก็บเอา ดังคำกล่าวที่ว่า เก็บเห็ดให้จงเหงำ เห็ดเฒ่าให้จงไว้
2. ในการเก็บเห็ดจะไม่เอาดินเห็ด โดยจะหักเอาเฉพาะดอกเห็ดเหลือไว้แต่ดินเห็ด และจะเอาดินกลบดินเห็ดที่เหลือไว้ ในการที่กระทำเช่นนี้เพราะจะได้ให้เป็นเชื้อเห็ดต่อไป
3. ในการเก็บเห็ดถ้าเจอดอกที่เล็กจะไม่เก็บโดยจะเอาไว้เก็บวันถัดไป
4. การเข้าหาเห็ดจะเอาไปไม่ทำเป็นที่ใส่ หรือจะไม่เอาภาชนะที่ใหญ่เกินไปในการเข้าเก็บเห็ด
5. จะไม่ใช่จอบ เสียม หรืออื่นๆ ที่เป็นการขุดหรือทำลายเชื้อของเห็ด

3. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเก็บไม้เพื่อมาทำฟืนจากป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 90.20 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเก็บไม้เพื่อมาทำฟืน โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ คือ

1. การเก็บไม้เพื่อมาทำฟืนโดยเอากิ่งไม้ที่แห้งแทนการตัดทั้งต้น
2. การเก็บเอาไม้แห้ง
3. จะออกไปเก็บฟืนในช่วงหน้าหนาว (ฤดูหนาว) จะมีไม้แห้งเยอะ

4. การเข้าเก็บไม้เพื่อเอามาทำฟืน จะเข้าไปเก็บเป็นกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะเป็น ผู้หญิงซึ่งเสร็จจากภารกิจในบ้านก็จะจับกลุ่มออกหาฟืน โดยจะได้คนละหนึ่งมัด สองมัดเท่านั้น

4. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเก็บพืชสมุนไพรจากป่าชุมชนโคกใหญ่

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 29.50 ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ในการเก็บพืชสมุนไพรจากป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ มีดังนี้

1. เก็บก่อนพระอาทิตย์ขึ้น
2. ถ้าสมุนไพรที่ต้องใช้หัว โดยต้องขุดให้ขุดแล้วฝังกลับไว้ที่เดิม มันจึงกินไม่หมด ถ้าขุดแล้วไม่ฝังกลับต้นจะทำให้สมุนไพรนั้นตายและจะไม่มีสมุนไพรใช้อีก
3. ให้เก็บสมุนไพรในวันอังคารเท่านั้น เวลาเก็บไม่ให้เงาตัวเองบังต้นสมุนไพรนั้น

5. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเข้าหาของป่าจากป่าชุมชนโคกใหญ่

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 82.20 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเข้าหาของป่าในป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ มีดังนี้

1. ในการเก็บไขมดแดงก็จะทำไม้แหย่รังมดแดง โดยไม่ต้องตัดรังมดแดงลงมา และมดแดงก็สามารถสร้างรังได้ดังเดิม
2. การขุดหัวมันในป่าชุมชนโคกใหญ่จะขุดเอาเฉพาะหัวที่ใหญ่หัวเล็กฝังเอาดินกลับกับต้นมันโดยไม่ขุดทั้งต้น
3. ในการเก็บดอกกระเจียวจะเก็บเอาเฉพาะดอกที่ยังอ่อนอยู่โดยการดึงเอาดอก โดยไม่ต้องดึงเอาทั้งต้น
4. การเอารังผึ้งจะเอาส่วนที่เป็นหางของรังผึ้งจะไม่เอาส่วนหัวรังเพื่อให้ผึ้งกลับมาทำรังที่รังเดิม

6. ความเชื่อเรื่องป่ามีเจ้าป่า ผี เทวดา ที่ช่วยดูแลรักษาป่าชุมชนโคกใหญ่

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 93.70 มีความเชื่อว่าป่ามีเจ้าป่า ผี เทวดา ที่ช่วยดูแลรักษาป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อ ดังนี้

1. เชื่อว่าต้นไม้ใหญ่จะมีเทวดาอาศัยอยู่ การตัดต้นไม้จะทำให้เกิดเหตุร้ายกับตนเอง อาจจะมีการเจ็บป่วยกับคนในครอบครัว
2. เชื่อว่าในป่ามีเทวดาช่วยรักษาป่า
3. การตัดต้นไม้จะทำให้คนในครอบครัวล้มป่วย

7. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 85.40 เห็นว่าการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ได้ผล เนื่องจาก

1. มีต้นไม้ใหญ่เหลือมากขึ้นในป่าชุมชนโคกใหญ่
2. ต้นไม้ถูกตัดมีต้นไม้ใหญ่เยอะขึ้น
3. มีของป่าให้ได้หาทุกฤดูกาล
4. ยังคงมีเห็ดในเก็บในฤดูมีเห็ด ซึ่งในพื้นที่อื่นที่เคยมีเห็ดก็ยังมาหาเห็ดจากป่าชุมชนโคกใหญ่

ชุมชนโคกใหญ่

8. การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ให้แก่คนรุ่น

หลัง

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 96.20 เห็นว่าควรมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่แก่คนรุ่นหลัง โดยเห็นว่าควรมีการถ่ายทอดแก่คนรุ่นหลัง แก่ เยาวชน นักเรียน ที่อยู่ในพื้นที่ป่าชุมชนโคกใหญ่ เพราะภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่จะได้สืบทอดจากรุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย ไปถึงรุ่นลูก รุ่นหลาน จะได้รับซาไว้ จะได้มีป่าชุมชนโคกใหญ่ตลอดไป